

Eindrapport

Vleermuizen, broedvogels en vissen in en rond Bedrijventerrein Oost te Barendrecht

Adviesbureau

Mertens

Eindrapport

Vleermuizen, broedvogels en vissen in en rond Bedrijventerrein Oost te Barendrecht

rapportnr. 2010.1069

oktober 2010

In opdracht van:
RBOI
Postbus 150
3000 AD Rotterdam

Adviesbureau Mertens B.V.
Bureau voor natuur, ruimtelijke
ordening en ecotoxicologie

Bezoekadres: Dr. Willem Dreeslaan 1 te Bennekom
Postadres: Postbus 367, 6700 AJ te Wageningen

T: 0317-428694
M: 06-29458456
E: info@adviesbureau-mertens.nl
I: www.adviesbureau-mertens.nl

© Adviesbureau Mertens BV, Wageningen, 2010.

Deze rapportage mag zonder schriftelijke toestemming vrij worden vermenigvuldigd. De verzamelde data zijn alleen te gebruiken voor het hier geschetste onderzoek en mogen niet voor andere doeleinden worden gebruikt.

INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING	2
1.1 INLEIDING	2
1.2 HET GEBIED.....	2
1.3 OPBOUW RAPPORT	3
2. ECOLOGIE.....	4
2.1 VLEERMUIZEN.....	4
2.2 BROEDVOGELS.....	5
2.3 KLEINE MODDERKRUIPER	5
3 METHODE.....	6
3.1 INLEIDING	6
3.2 VLEERMUIZEN.....	6
3.3 VOGELS	6
3.4 KLEINE MODDERKRUIPER	6
4 RESULTAAT	7
4.1 VLEERMUIZEN.....	7
4.2 VOGELS	7
4.4 KLEINE MODDERKRUIPER	7
5 CONCLUSIE	9
LITERATUUR.....	10

1 INLEIDING

1.1 Inleiding

Momenteel wordt er een nieuw bestemmingsplan opgesteld voor Bedrijventerrein Oost te Barendrecht (zie figuur 1 voor de globale ligging en bijlage 1 voor de exacte ligging). In het bestemmingsplan wordt een aantal ontwikkelingen voorzien. Het plan voorziet in de aanleg van de Spoorlaan en de herontwikkeling van the Greenery (veiling). Aansluitend op het deelgebied van de Greenery wordt een kantorenlocatie ontwikkeld. Deze verandering kan negatief zijn voor beschermde planten- en diersoorten. Op basis van beschikbare bronnen is ingeschat dat beschermde vleermuizen, vogels met vaste rust- en verblijfplaatsen en kleine modderkruiper zou voor kunnen komen. Op grond hiervan heeft RBOI te Rotterdam aan Adviesbureau Mertens BV te Wageningen verzocht om deze soort(groep)en in beeld te brengen. Met het onderzoek is het dan mogelijk om bij de planontwikkeling met eventueel voorkomende beschermde soorten rekening te houden en om te bepalen of er effecten gaan ontstaan. In onderhavig rapport wordt verslag gedaan van een veldinventarisatie naar vleermuizen, vogels met vaste rust- en verblijfplaatsen en kleine modderkruiper.

Figuur 1. Globale ligging van Bedrijventerrein Oost te Barendrecht.

1.2 Het gebied

Bedrijventerrein Oost te Barendrecht betreft een intensief gebruikt Bedrijventerrein met veel vervoersbewegingen van gemotoriseerd verkeer. Aan de noordzijde wordt het terrein daarnaast doorsneden door de snelweg A15. Het terrein kent weinig groen en is grotendeels verhard. In het gebied is enig oppervlaktewater gelegen. In figuur 2 wordt een foto-impressie gegeven van het gebied.

Figuur 2. Foto-impressie van het bestemmingsplangebied van Bedrijventerrein Oost te Barendrecht.

1.3 Opbouw rapport

Na een korte uitleg over vleermuizen, broedvogels en kleine modderkruiper komen achtereenvolgens aan de orde:

- De onderzoeksmethode.
- Een beschrijving van de aanwezigheid van vleermuizen, broedvogels en kleine modderkruiper.
- De conclusie over de betekenis van de het plangebied en directe omgeving voor vleermuizen, broedvogels en kleine modderkruiper.

2. ECOLOGIE

2.1 Vleermuizen

Vleermuizen zijn vliegende zoogdieren die zich voeden met insecten. Per nacht wordt een grote hoeveelheid voedsel gegeten. Vleermuizen zijn aangewezen op een grote diversiteit aan ecotypen, welke een groot en constant voedselaanbod opleveren.

Daarnaast zijn vleermuizen afhankelijk van landschapselementen. Door de landschapselementen (bomenlanen, huizenrijen, houtwallen e.d.) kunnen vleermuizen zich oriënteren door middel van het uitzenden van geluiden. Open landbouwgebieden zijn daarom bijvoorbeeld onaantrekkelijk voor vleermuizen.

Vleermuizen verblijven overdag, gedurende het zomerseizoen, in kleine ruimten als spouwmuren of gaten in bomen. Afhankelijk van de soort, bewonen vleermuizen bomen of gebouwen. Alleen de grootoorvleermuis maakt gebruik van zowel bomen als gebouwen. Vooral vrouwtjes zitten veel bij elkaar, in een kolonie. Hier worden de jongen in groot gebracht.

Als de schemering valt vliegen de vleermuizen uit en gaan via vaste routen, de vliegrouten, naar de foerageerplaatsen. Soms liggen foerageerplaatsen en kolonies wel meer dan 10 km uit elkaar. Op de foerageerplaatsen wordt gedurende de gehele nacht gefoerageerd. Bij het aanbreken van de dag vliegen de vleermuizen via de vliegrouten weer terug naar de kolonie.

Tegen de herfst breekt het paarseizoen aan. Vleermuizen leven dan solitair of in kleine groepjes. De paring vindt in de herfst plaats, in tegenstelling tot de meeste andere zoogdieren. De jongen worden in het daarop volgende voorjaar geboren. De vleermuizen leven in de herfst nagenoeg niet meer in kolonies, maar solitair. Voor de paring worden paarplaatsen gebruikt die vaak afwijken van de kolonieplaatsen. Vaak worden in de herfst ook andere soorten en aantallen vleermuizen aangetroffen. Een voorbeeld hiervan is de ruige dwergvleermuis. Daarnaast worden in de herfst vaak andere foerageerplaatsen gebruikt. De vleermuizen zijn immers niet meer gebonden aan de kolonieplaats.

Kort na het paarseizoen tot enkele maanden later, als de winter aanbreekt, trekken de vleermuizen naar ruimten met een stabiel klimaat als (ijs)kelders, grotten en bunkers om daar door middel van de winterslaap de winter door te brengen. Vleermuizen gebruiken dus verblijfplaatsen eveneens in de winter, wanneer zij hun winterslaap houden. De plaatsen zijn donkere, koele ruimten met een constant microklimaat. Afhankelijk van de soort zijn dit gebouwen (bunkers, grotten e.d.) of dikke bomen. Slechts zeer sporadisch komen de winterverblijfplaatsen overeen met de zomerverblijfplaatsen.

Doordat vleermuizen voor hun oriëntatie gebruik maken van echolocatie zijn vleermuizen gevoelig voor ingrepen in het landschap. Oriëntatie vindt plaats aan de hand van opgaande elementen als bijvoorbeeld bomenlanen en houtwallen. Verlies daarvan resulteert in verminderde oriëntatiemogelijkheden. Oriëntatie is noodzakelijk om van kolonieplaats naar foerageergebied te vliegen en om voedsel te vinden.

Bij de afweging van de effecten van ruimtelijke ingrepen in natuur en landschap spelen derhalve opgaande elementen een belangrijke rol. Vleermuizen worden meer en meer betrokken bij de besluitvorming rond ingrepen in het landelijk en stedelijk gebied. Dit is ook zeer noodzakelijk: de meeste soorten zijn bedreigd of ernstig bedreigd en alle soorten zijn nationaal en internationaal wettelijk beschermd via de Flora- en faunawet en de Habitatrichtlijn.

2.2 Broedvogels

Vogels komen doorgaans overal in Nederland voor waar enige beschutting is en waar mogelijkheden zijn om te nestelen. Er zijn vogels die ieder jaar een nest bouwen om daarin te broeden. Er zijn daarnaast vogels die jaarrond een zelfde nest gebruiken om in te slapen en te broeden (bijvoorbeeld uilen) en er zijn vogels die jaarlijks terugkeren naar hun nestplaats om het nest opnieuw te gebruiken om daarin te broeden (zoals veel soorten roofvogels). De Flora- en faunawet ziet toe op de bescherming van nesten die jaarrond of jaarlijks worden gebruikt; deze zijn ook buiten het broedseizoen beschermd. Sinds de zomer van 2009 heeft het bevoegd gezag inzake de Flora- en faunawet een lijst met jaarrond beschermde vogels gepubliceerd (LNV-DLG, 2009a). De verblijfplaatsen van deze vogels zijn ook buiten het broedseizoen beschermd via de Flora- en faunawet (LNV-DLG, 2009b).

2.3 Kleine modderkruiper

De kleine modderkruiper komt wijd verspreid over Nederland in zowel stilstaande als stromende wateren voor. Op de hogere zandgronden en in het overgrote deel van Zeeland lijkt de soort voorsnog niet- tot weinig voor te komen. De soort wordt met name in kleinere wateren vastgesteld met relatief veel plantengroei. Hier worden ook veel juveniele soorten aangetroffen die wijzen op voorplanting.

3 METHODE

3.1 Inleiding

Ten behoeve van de inventarisatie van vleermuizen, vogels met vaste rust- en verblijfplaatsen en kleine modderkruiper zijn zeven veldbezoeken uitgevoerd op 21 april, 7 mei, 26 juni, 7, 12 juli, 2 en 16 september 2010.

3.2 Vleermuizen

Vleermuizen zijn geïnventariseerd door middel van batdetector-onderzoek (Pettersson D-240). Met de batdetector worden de, voor mensen onhoorbare, ultrasone geluiden van vleermuizen omgezet naar de voor het menselijk oor hoorbare geluiden. Soorten kunnen door de geluiden (frequentie, ritme en klank) en zichtbeelden worden onderscheiden. Door interpretatie hiervan kan tevens het gedrag afgeleid worden en kunnen onder andere foerageerplaatsen, vliegroutes en kolonies worden opgespoord. Er is in de avonden / nachten van 26 juni, 7 en 12 juli 2010 gelet op vliegroutes, foerageerplaatsen en kolonies. Daarnaast is in de herfst (2 en 16 september 2010) gelet op balts- en foerageerplaatsen. Bij een baltsplaats vliegt een vleermuis roepend rond en is dan territoriaal.

De methode voor het inventariseren van vleermuizen sluit aan bij het Inventarisatie Protocol van het Netwerk Groene Bureaus (Netwerk Groene Bureaus, 2009 / 2010).

3.3 Vogels

Op 21 april, 7 mei en 26 juni 2010 is het plangebied en directe omgeving geïnventariseerd op nesten, sporen en territoriaal gedrag van vogels met jaarrond beschermde nesten.

3.4 Kleine modderkruiper

Vissen zijn geïnventariseerd met behulp van een schepnet op 7 mei, 12 juli en 16 september 2010. Met dit net worden kleine vissen gevangen zoals de kleine modderkruiper en bittervoorn die voor kleinere wateren een representatief beeld geven van de aanwezige vissenfauna. Het gebruikte schepnet dat werd gebruikt is geleverd voor professionele inventarisaties. Met dit net worden relatief kleine vissen gevangen die een representatief beeld geven van de aanwezige vissen. De methode wordt landelijk gebruikt en wordt uitgedragen door Stichting RAVON te Nijmegen (Spikmans & Jong, 2006). Met het schepnet zijn alle wateren integraal bemonsterd vanaf de oever, eventueel met waadbreek vanuit het water. De methode wordt erkend door het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Dienst Regelingen, de organisatie die ontheffingen Flora- en faunawet verleend.

4 RESULTAAT

4.1 Vleermuizen

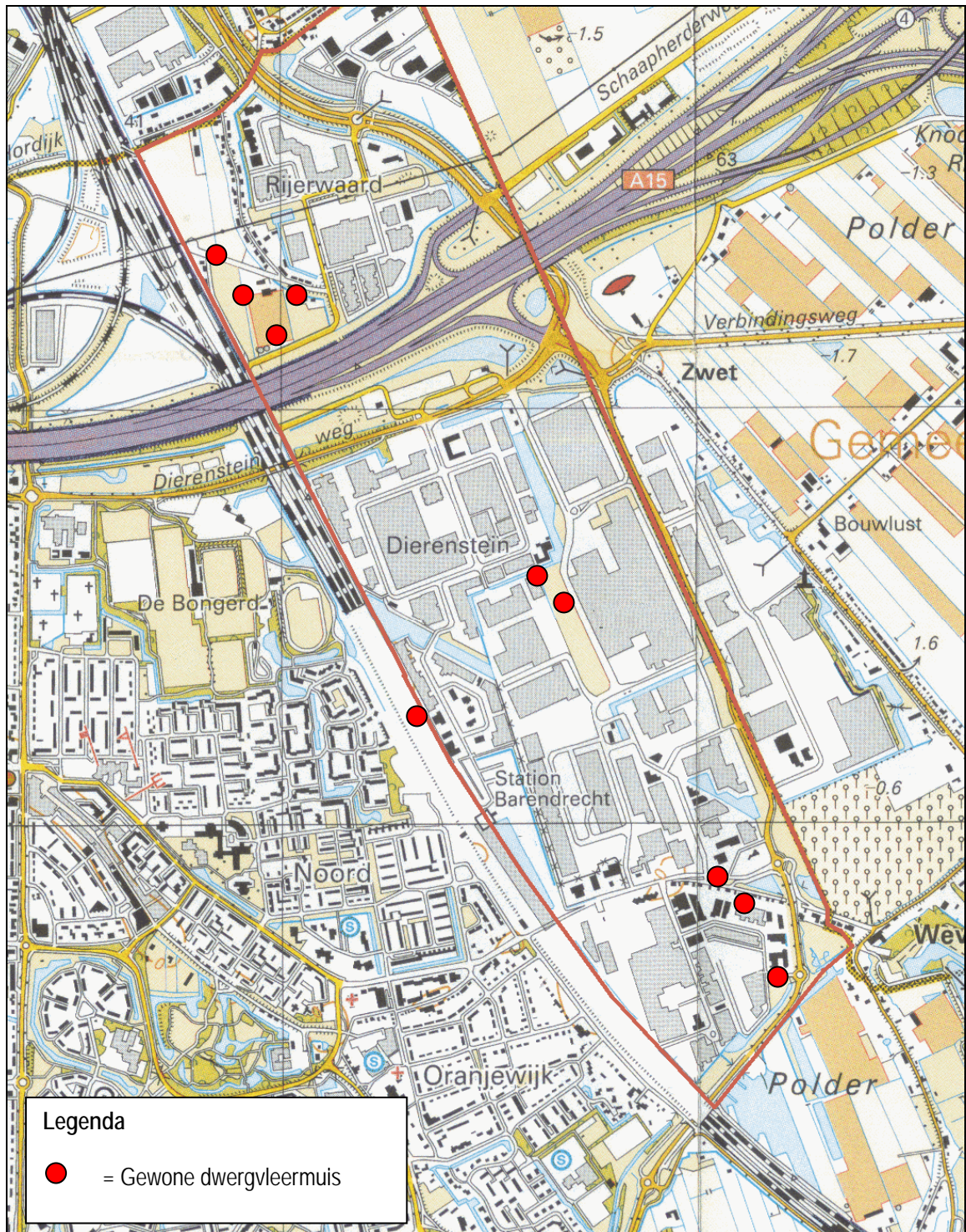
In het plangebied zijn op enkele plaatsen foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Het gaat om zeer lage aantallen. Het plangebied is dan ook slechts marginaal foerageergebied voor de gewone dwergvleermuis. Er zijn geen kolonies, vliegroutes, balts-, of paarplaatsen aangetroffen. In figuur 3 worden de foerageerplaatsen weergegeven.

4.2 Vogels

Hoewel er wel diverse soorten broedvogels zijn aangetroffen, zoals merel en spreeuw, zijn er geen vogels met vaste rust- en verblijfplaatsen vastgesteld.

4.4 Kleine modderkruiper

Kleine modderkruiper en andere beschermde vissen zijn niet aangetroffen. Wel werden de algemeen voorkomende tiendoornige stekelbaars, brasem en snoek vastgesteld.

Figuur 3. Foerageerplaatsen van gewone dwergvleermuis in en direct rond het bestemmingsplan-gebied van Bedrijventerrein Oost te Barendrecht.

5 CONCLUSIE

Van de onderzochte soort(groep)en zijn alleen foeragerende gewone dwergvleermuizen in lage dichtheid vastgesteld. Het gebied en directe omgeving van Bedrijventerrein Oost te Barendrecht is marginaal foerageergebied. Er zijn verder geen vogels met vaste rust- en verblijfplaatsen gelokaliseerd en het ontbreekt aan kleine modderkruiper.

LITERATUUR

- EEG, 1979. Richtlijn 79/43/EEG inzake het behoud van de Vogelstand. Publicatieblad Europese Gemeenschap, nummer L. 103.
- EEG, 1992. Richtlijn 92/43/EEG inzake de instandhouding van wilde flora en fauna. Publicatieblad van de Europese Gemeenschap, nummer L. 206/7.
- Gerstmeier, R., Romig, T., 1997. Zoetwatervissen van Europa, Tirion, Baarn, 1-368.
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit, 2009. Besluit Rode lijsten diverse soortgroepen.
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit, 1998. Wet van 25 mei 1998, houdende regels ter bescherming van in het wild levende planten en diersoorten (Flora en Faunawet). Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden 402, 1-37.
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit, Dienst Regelingen, 2009a. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Ministerie van LNV (Dienst Regelingen), Den Haag.
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit, Dienst Regelingen, 2009b. Uitleg aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet. Ministerie van LNV (Dienst Regelingen), Den Haag.
- Netwerk Groene Bureaus, 2009 / 2010. Vleermuisinventarisatie-protocol; Introductie, toelichting en tabel. Odijk.
- Nie, H.W. de, 1996. Atlas van de Nederlandse Zoetwatervissen. Media Publishing, Doetinchem, 1-151.
- Spikmans, F, Jong, T. de, 2006. Het waarnemen van zoetwatervissen, Nijmegen, 1-55.

BIJLAGE 1. EXACTE LIGGING VAN HET PLANGEBIED

Postbus 367
6700 AJ Wageningen
Tel: 0317-428694
Fax: 0317-450601